

سیاست‌های کلی پیشنهادی حمایت از تولید ملی و کار و سرمایه ایرانی؛ و اقتصاد مقاومتی

تدوین: کمیسیون امور زیربنایی و تولیدی^۱

چکیده

یکی از موضوعات اساسی مرتبط با اهداف سند چشم‌انداز ۱۴۰۴ هجری شمسی؛ رویکردها، الگوها، راهبردها، سیاست‌ها و خط‌مشی‌های متناظر با آن؛ به عنوان الزامات تحقق اهداف مورد نظر است. طبق سند چشم‌انداز، اقتصاد ایران مبتنی بر تولید و تجارت منطقه‌ای، بایستی در منطقه، حائز مقام اول گردد. در راستای این اهداف و همچنین مقابله با شرایط ناشی از تحریم‌های تحمیلی، محورهای و الزامات "سیاست‌های کلی تولید ملی و حمایت از کار و سرمایه ایرانی، و اقتصاد مقاومتی" در این نوشتار ارائه شده است.

واژگان کلیدی:

تولید ملی، سیاست‌های کلی، اصل ۴۴ قانون اساسی، سند چشم‌انداز، تولید دانش بنیان، کار آفرینی.

۱ - - کمیسیون امور زیربنایی و تولیدی دبیرخانه مجمع تشخیص مصلحت نظام (تلفن: ۲۲۲۵۸۸۹۰)

مقدمه:

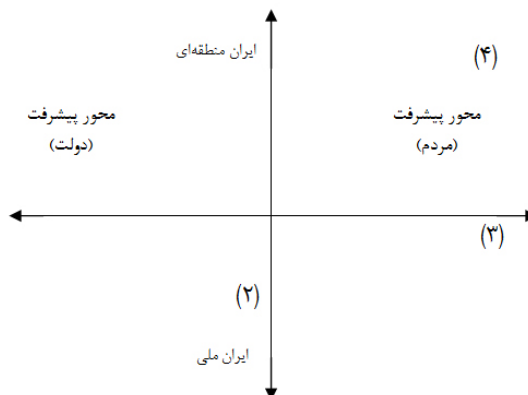
روند پیشرفت اقتصادی جوامع، تابعی از چگونگی مدیریت چرخه دارایی‌های محیطی جامعه می‌باشد. مدیریتی که حاصل آن، باید مزیت رقابتی باشد. مزیت رقابتی حاصل فرایندی چند مرحله ای است که به صورت پیوستاری و مرتبط به هم عمل می‌نماید:

۱- مرحله تبدیل منابع به قابلیت: طی این مرحله منابع ملموس (فیزیکی، ثروت‌های طبیعی، تأسیسات و تجهیزات زیربنایی و مصنوعات دست‌ساخته بشر و ...) و منابع غیرملموس (دانش، تجربه، علم، فناوری، نرم‌افزارها، سبک‌های مدیریت و رهبری، مغزافزارها، انسان‌افزارها و سازمان‌افزارها و ...) تبدیل به قابلیت می‌شوند.

۲- تبدیل قابلیت به شایستگی: در این مرحله قابلیت‌های ایجاد شده، به شایستگی‌ها؛ و شایستگی‌ها به شایستگی‌های کلیدی، منحصر بفرد و متمایز مبدل می‌شوند.

۳- تجاری شدن شایستگی‌ها: در این مرحله شایستگی‌های محوری تجاری می‌شوند و ارزش بازاری می‌یابند؛ و در پرتو این ارزش بازاری و اقبال مصرف‌کننده، مزیت رقابتی ایجاد می‌نمایند. چنین چرخه ای را بهره‌وری راهبردی می‌نامند.

چرخه بهره‌وری راهبردی منابع ملموس و غیرملموس در نمودار ذیل نشان داده شده است:

نکته حایز اهمیت دیگر در مباحث مربوط به تحقق اهداف چشم‌انداز ۱۴۰۴؛ رویکردها، الگوها، راهبردها، سیاست‌ها و خط‌مشی‌های متناظر با آن اهداف، در راستای تحقق چشم‌انداز مورد نظر است. نمودار ذیل محور مختصاتی است که وضعیت ایران را در راستای تحقق مراحل سند چشم‌انداز و الزامات آن نشان می‌دهد.

۱- ایران باید ظرفیت‌های موجود، و نقش آفرینی خود را از سطح ملی به سطح منطقه‌ای گسترش دهد؛ یعنی ظرفیت پاسخگویی خود را از بازار داخلی ۷۰ میلیون نفری، به بازار ۵۰۰ میلیون نفری منطقه ارتقاء دهد.

۲- بر اساس سیاست‌های کلی اصل ۴۴ قانون اساسی، سازمان دولت باید سبک، چابک و کارآمد بوده؛ و کارکرد منطقه‌ای - ملی جایگزین کارکرد ملی - محلی، گردد.

معنی این الزامات آنست که برنامه ریزی‌ها و اقدامات بگونه‌ای باشد که در نتیجه آن کشور بتواند از ربع دوم محور مختصات فوق، به ربع چهارم تغییر موضع و موقعیت دهد. حال پرسش اساسی این است که چارچوب تعیین‌کننده این حرکت چگونه باید شکل گیرد؟

چاره اندیشی در چارچوب سیاست‌های کلی نظام، یکی از ابزارها و فرصت‌های مهم برای نیل به این هدف است. بر این مبنا تلاش شده است تا بر محور موضوعات

چهارگانه ذیل پیشنهاداتی در خصوص سیاست‌های کلی "حمایت از تولید ملی و کار و سرمایه ایرانی، و اقتصاد مقاومتی" تهیه، تدوین و ارائه گردد:

۱- تلاش در جهت دانش‌پایگی اقتصاد کشور: ضمن بهره‌گیری از توانمندی کارآفرینان و بنگاه‌های ایرانی در مقیاس اقتصاد منطقه‌ای؛ ضروری است تا بنگاه‌ها و کارآفرینان فراملی موتور توسعه این حرکت گردند. چنین رویکردی پیش‌دستانه و تحریم‌شکن خواهد بود و با اهداف سند چشم‌انداز که دسترسی به مزیت‌های بازار ۵۰۰ میلیون نفری است سازگاری دارد.

۲- تلاش جهت سازماندهی بخش خصوصی کارآمد با ترکیب اجزای:

- مدیران حرفه‌ای باتجربه، و جوانان متخصص و هوشمند (مدیران بنگاه‌ها).

- سرمایه‌های عمومی خرد و کلان ملی، منطقه‌ای و حتی جهانی (به عنوان سهامداران و مالکان بنگاه‌ها).

- شرکت‌های خصوصی حسابرسی، ناظر و کنترل‌کننده (به عنوان ناظر امین و علیم).

بسترسازی و حمایت از شرکت‌های سهامی خاص، سهامی عام، تعاونی و خانوادگی (مانند تجربه ژاپن، کره جنوبی و حتی بسیاری از بنگاه‌های موفق اروپایی (بنز) و مبتکران آمریکایی (فورد، بیل گیس، استیو جابز) توسط بخش دولتی. بدین ترتیب، وظیفه دولت بسترسازی، حمایت و نظارت بر شکل‌دهی تولید کالا و خدمات در صنایع، و سایر حوزه‌هاست.

۳- ارتقاء توانمندی تولید ملی همراه با نوآوری، بکارگیری فناوری نوین، و کاهش ضایعات. بازچرخانی مواد و ضایعات در تولید، متناسب با نیازهای بازار و مصرف‌کننده، و در حقیقت ساختن برای بازار، و نه ساختن برای انبار کردن و بعد فروختن ۲ است. تفاوت میان این دو رویکرد نزدیک به ۴۰٪ هزینه‌های تولید

1-make to order

1-make to stock

است. در این راستا ضروریست قبل از ساخت محصول، بازار، و نیاز مصرف‌کننده و سلائق آن (تحقیقات بازار) شناسایی گردیده؛ و موقعیت و امکانات رقبا در بازار ارزیابی گردد؛ و محصولی متمایز و با کیفیت بالا، نسبت به محصولات رقیب، تولید شود. همچنین بایستی تلاش گردد با پیش‌فروش محصول، نقدینگی لازم جهت تولید تأمین شود، و کالا در شبکه توزیع با کمترین وقفه، جریان یابد؛ در این صورت انتظار می‌رود از یک سوی قریب به ۲۰٪ هزینه‌ها، کاهش یافته، و از سوی دیگر، با توجه به اینکه حدود ۲۰٪ دیگر هزینه‌های تولید مربوط به انبارداری، حمل و نقل مجدد، تخلیه و بارگیری و ضایعات این فرآیند است؛ این هزینه به سمت صفر میل کند و در نتیجه حدود ۴۰٪ هزینه‌های تولید کاهش یابد.

بنابراین ارتقاء توان رقابت‌پذیری از طریق افزایش نوآوری، و بهره‌گیری از فرآیندها و فناوری‌های نوین و ابتکارات داخلی، توأم با کاهش هزینه‌های تولید، می‌تواند موجبات رشد اقتصادی، گسترش بازارها، تحقق اهداف و رونق کارآفرینی و اشتغال ملی را فراهم آورد.

بدیهیست پس از این مرحله، که باید در طی یک دهه به سرانجام رسیده، و اقتصاد ایران مبتنی بر تولید و تجارت منطقه‌ای، از کشورهای همسایه متمایز گردد؛ مراحل جهانی‌شدن محقق شود. بر اساس چشم‌انداز مورد نظر؛ اهداف، سیاست‌ها و الزامات مربوط به آن که تحت عنوان "سیاست‌های کلی تولید ملی و حمایت از کار و سرمایه ایرانی، و اقتصاد مقاومتی" تهیه و تنظیم شده است، در ادامه ارائه می‌گردد.

الف - اهداف کلان:

۱. تقویت تولید ملی و رشد کارآفرینی .
۲. دستیابی به رشد شتابان اقتصادی که در سند "چشم‌انداز جمهوری اسلامی ایران در افق ۱۴۰۴" تعیین شده است.
۳. تبدیل اقتصاد و تولید منابع پایه، به اقتصاد و تولید دانش‌بنیان، با افزایش سهم منابع انسانی در ترکیب عوامل شکل‌دهنده تولید ملی، از طریق همکاری شبکه

نوآوری ملی در داخل و خارج از کشور.

۴. تبدیل ثروت‌های طبیعی، و منابع و ذخایر نفت و گاز و مواد معدنی، به سرمایه‌های زاینده اقتصادی با ارزش افزوده بالا، و ظرفیت‌سازی اشتغال ملی و حفظ ثروت‌های بین نسلی.

۵. کارآمدی، رقابت‌پذیری و کاهش هزینه‌های تولید با نوآوری در بنگاه‌های اقتصادی، واحدهای تولیدی و خدماتی در سطح استانداردهای جهانی (نیروی انسانی، مواد اولیه، انرژی و ...).

۶. بهره‌گیری از فرصت‌های انتقال فناوری‌های پیشرفته، به منظور ارتقاء توانمندی تولیدکنندگان ایرانی.

۷. ارتقای بهره‌وری، در بخش‌های تولید و مصرف جامعه، و تکیه بر تولید داخلی در بازارهای جهانی‌شده، با بهره‌گیری از مدیریت حرفه‌ای، کارآفرین و نوآور.

ب - سیاست‌های کلی:

۱- افزایش توان رقابتی تولید و اقتصاد ملی در بازارهای داخلی و بین‌المللی از طریق:

۱-۱- تقویت ساختارها، فرآیندها و سازوکارهای رقابت‌پذیری در تولید کالا و خدمات.

۱-۲- حمایت از کارآفرینی، و ارتقاء خلاقیت و نوآوری.

۱-۳- توسعه بنگاه‌های دانش‌بنیان و ارزش‌آفرین.

۱-۴- خوشه‌سازی فعالیت‌های تولیدی و اقتصادی بین بنگاه‌های کوچک، متوسط و بزرگ.

۱-۵- تشکیل بنگاه‌های بزرگ فراملی جهت حضور در صحنه‌های منطقه‌ای و بین‌المللی، و بهره‌گیری از فرصت‌های بازارهای منطقه.

۱-۶- ترویج و تقویت فرهنگ کار و نوآوری، و گسترش آموزش‌های لازم با تکیه بر کارآفرینان دانش‌بنیان.

۲- تقویت مدیریت تولید، با جذب فناوری، سرمایه، منابع مالی، مبادله نیروی کار و دسترسی به بازارهای خارجی کالا و خدمات از طریق:

۲-۱- تعامل هوشمندانه و سازنده با بنگاه‌ها، دانشگاه‌ها، صاحبان فناوری‌های نوین

- در داخل و خارج کشور، که کارآیی و اثربخشی تولید را ارتقاء می‌دهند.
- ۲-۲- حمایت از تأسیس و توسعه صندوق‌های خطرپذیر مالی (شراکت در سرمایه) جهت تجاری‌سازی ایده‌ها و پشتیبانی از انتقال فناوری‌ها و شرکت‌های نوپا، کوچک و نوآور ملی.
- ۲-۳- تقویت و ساماندهی همکاری میان دانشگاه‌ها، مراکز تحقیقاتی و فرهنگستان‌ها با بخش‌های صنعتی، تولیدی و خدماتی.
- ۲-۴- حضور نیروهای علمی و دانشگاهی در واحدهای تولیدی و بنگاه‌ها و سازمان‌های خدماتی، مالی، پولی، بیمه‌ای؛ و ترکیب تفکر، عمل و آموزش؛ همراه با اصلاح قوانین مربوطه.
- ۲-۵- اصلاح و تکمیل سازوکارها و مقررات؛ به ویژه در بخش بازرگانی، گمرکی، پولی و مالی با هدف تغییر روند ورود کالا و خدمات از خارج؛ به فرآیند انتقال فناوری، کسب دانش طراحی و ساخت برای تولید محصولات قابل صدور به بازارهای جهانی.
- ۲-۶- تأکید بر انتقال دانش و فناوری، و تناسب بین مؤلفه‌های انسان‌افزار، سازمان‌افزار، سخت‌افزار و نرم‌افزار در مدیریت فناوری، و اداره بنگاه‌ها و صنعت.
- ۲-۷- تأکید بر تبدیل مقالات علمی و دانشگاهی به پشتوانه‌های صنعتی و تولیدی، و حمایت از مالکیت معنوی در داخل کشور.
- ۲-۸- حمایت از صدور محصولات مبتنی بر فناوری‌های نوین، بجای محصولات سنتی و بومی، و توسعه شهرک‌های صنعتی و ایجاد دفاتر نمایندگی شرکت‌های ایرانی در کشورهای پیشرفته و دانشگاه‌های ممتاز جهان، در جهت شناسایی و انتقال فناوری.
- ۳- سازماندهی مدیریت شرکت‌های خصوصی و غیردولتی با کوچک‌سازی سازمان‌های دولتی متولی تولید و خدمات، و بازنگری در وظایف آنان در راستای سیاست‌گذاری، هدایت و نظارت بر صنعت و فعالیت‌های اقتصادی، از طریق:
- ۳-۱- سازماندهی نیروهای تحصیل‌کرده، باتجربه، کارآفرین، خلاق و متخصص در قالب شرکت‌های غیردولتی که دارای توانایی مدیریت حرفه‌ای در بخش‌های تولیدی، خدماتی و فنی می‌باشند.

- ۲-۳. تلاش در جهت تجمیع سپرده‌های مردم، منابع بانکی و منابع خارجی، به‌عنوان سرمایه شرکت‌های سهامی عام و خاص، و تعاونی‌های فراگیر خصوصی و غیردولتی.
- ۳-۳. فراهم آوردن زمینه تشکیل شرکت‌های حسابرسی، نظارتی و ارزشیابی بخش خصوصی از افراد حرفه‌ای، امین و دانا در زمینه‌های مربوطه.
- ۳-۴. آموزش کارآفرینی در همه رشته‌های تحصیلی و دانشگاهی، و تأکید بر نوآوری اجتماعی در جامعه.
- ۳-۵. مشارکت بنگاه‌های ملی با بنگاه‌های پیشتاز جهانی دارای فناوری‌های پیشرفته جهت تولید محصول در بازارهای خارجی.
- ۳-۶. فراهم آوردن زمینه مشارکت در تولید، برای شرکت‌های ایرانی، در منابع و مخازن نفت و گاز مشترک با کشورهای همسایه.
- ۴- ضرورت اتخاذ سیاست‌های حمایتی دولت از تولیدکنندگان کالا و خدمات، در داخل و خارج از کشور با رعایت:
- ۴-۱. توسعه و گسترش شرکت‌های دانش‌بنیان ایرانی برای حضور در بازارهای منطقه‌ای و جهانی، و تقویت تولید دانش بنیان.
- ۴-۲. اختصاص درصد معینی از خزانه عمومی، و معادل آن از فروش شرکت‌های دانش‌بنیان، جهت تأمین منابع صندوق‌های خطرپذیر مالی حامی نوآوری، کارآفرینی جوانان، مدیران باتجربه، و متخصصان و خبرگان صنعتی.
- ۴-۳. بازنگری در ساختارهای مدیریتی و مالکیتی واحدهای تولیدی کالا و خدمات در بخش‌های مختلف صنعتی، کشاورزی و بازرگانی.
- ۴-۴. ساماندهی بازارهای پولی، مالی، بیمه‌ای، سرمایه، بورس و صندوق‌های ضمانت، به‌منظور تقویت توان رقابت تولیدکنندگان کالا و خدمات، در بازارهای داخلی و خارجی.

۴-۵- تامین منابع بانکی واحدهای تولیدی کالا و خدمات، و بازرگاری در رویه‌های اعتباری، پولی، ارزی و بانکی، مبنی بر عقود اسلامی و مشارکت واقعی.

۵- بهبود فضای کسب و کار با تأکید بر ثبات محیط اقتصاد کلان و کنترل تورم از طریق:

۵-۱- ایجاد زیرساخت‌های ارتباطی و شفافیت اطلاعات اقتصادی برای همگان.

۵-۲- کاهش خطرپذیری‌های کلان اقتصادی و تسهیل دسترسی کارآفرینان و مدیران حرفه‌ای به منابع مالی مورد نیاز، در جهت توسعه ظرفیت‌های تولیدی و خدماتی در کشور.

۵-۳- کاهش ریسک ملی در بازارهای جهانی، و حمایت از ورود تولیدکنندگان در بازارهای منطقه‌ای و جهانی.

۵-۴- تنظیم روابط اقتصادی ایران با کشورهای همسایه جهت تاسیس نهادهای مالی و بنگاه‌های اقتصادی، فنی و تجاری خصوصی پیشتاز، به عنوان نیروی محرکه اقتصاد فراملی نو.

۵-۵- تمهید تسهیلات مالیاتی، گمرکی و بازرگانی میان کشورهای همسایه، در راستای خنثی‌سازی پیامدهای سیاست‌های نامطلوب جهانی، و توسعه همکاری‌های اقتصادی و گسترش بازار محصولات ملی در کشورهای منطقه.

۵-۶- حمایت از افزایش اختیارات بخش خصوصی و فعالان اقتصادی کشور، از جمله مؤسسات تولیدی، خدماتی، پولی، مالی، بیمه‌ای و بانکی جهت ظرفیت‌سازی طرح‌های تولیدی، تجاری، خدماتی و اقتصادی دانش‌بنیان.

۶- تخصیص بهینه و رقابتی درآمدهای نفتی و تبدیل ثروت‌های طبیعی به سرمایه‌های زاینده اقتصادی به‌عنوان ثروت‌های بین‌نسلی از طریق:

۶-۱- تفکیک درآمدهای دولت از درآمدهای نفتی، و تلاش دولت در جهت رشد شتابان اقتصاد ملی، و کسب در آمد و توزیع مناسب آن، بجای توزیع ثروت‌های طبیعی برای کسب رضایتمندی اجتماعی.

۲-۶ تبدیل منابع نفت و گاز به محصولات با ارزش افزوده بالا و صنایع با فناوری برتر، جهت دستیابی به تنوع صادرات، کسب درآمدهای ملی، ظرفیت‌سازی کارآفرینی و اشتغال.

۳-۶ اختصاص درصدی از درآمدهای حاصل از کاهش و صرفه جویی در مصرف انرژی در بخش‌های تولیدی و خدماتی، جهت انتقال فناوری در همان بخش‌ها.

۴-۶ اختصاص یارانه‌ها به تقویت تولید ملی (و نه مصرف و توزیع)؛ و تهیه کالاهای ضروری، حیاتی کشور، و همچنین پژوهش‌های کاربردی جهت افزایش توان رقابت ملی.

۵-۶ حمایت از واردات مواد پیشرفته و فناوری‌های نوین تقویت‌کننده توان تولید ملی در جهت رقابت در بازارهای جهانی.

۷- ارج نهادن به کارآفرینی، سازندگی و سرمایه‌گذاری، و حفظ حرمت دارایی‌های ناشی از کسب و کارهای قانونی و مشروع از طریق:

۱-۷ تقویت و ترویج فرهنگ کار، پس‌انداز، سرمایه‌گذاری، قناعت، تولید، ایجاد ارزش افزوده حاصل از کار، تلاش، نوآوری و ابتکار در جامعه، و معرفی کارآفرینان برتر.

۲-۷ آموزش و بازآموزی نیروی انسانی در سطوح گوناگون، جهت تامین نیروی بنگاه‌های اقتصادی، واحدهای تولیدی و خدماتی

۳-۷ شفافیت بازارهای سرمایه و بورس و فراهم آوردن فرصت‌های برابر برای بخش‌های خصوصی، تعاونی و دولتی در چارچوب سیاست‌های کلی اصل ۴۴ قانون اساسی کشور.

۴-۷ تنظیم قوانین و مقررات مربوط به اهمیت سرمایه‌گذاری، سرمایه، مالکیت و دارائی‌ها.

۷-۵. لغو انحصارات غیرضروری از طریق تمرکززدایی دولت از فعالیت در بازارهای منابع نفت و گاز و محصولات جانبی آن، و حمایت از فعالیت بخش‌های خصوصی و تعاونی در بازارهای داخلی و خارجی.

۸- تقویت نوآوری اجتماعی در بخش‌های تولید خدمات و کالا (کارآفرینی ملی و نوآوری ملی) از طریق:

۸-۱. افزایش بهره‌وری عوامل تولید در واحدهای تولیدی با بکارگیری مدیریت حرفه‌ای و سازمان‌دهی نوین به ویژه ارتقاء ضریب بهره‌وری از آب در تولید محصولات کشاورزی به ازای هر واحد آب، تا ۲ برابر شاخص کنونی.

۸-۲. نوسازی صنعتی و رعایت مقیاس اقتصادی تولید، و افزایش کارآیی واحدها با بهینه‌سازی مصرف انرژی تا یک سوم وضعیت کنونی، تا ۱۰ سال آینده.

۸-۳. ارتقاء ارزش افزوده واحدهای تولیدی با مدیریت بهینه منابع و انتخاب فرآیندهای صنعتی دانش‌محور.

۸-۴. آموزش حرفه‌ای و مهارت‌آموزی نیروی کار، متنوع‌سازی آموزش‌ها و غنی‌سازی شغل کارکنان.

۸-۵. تسهیل دسترسی به فناوری‌های مورد نیاز تولید کالا و خدمات.

۸-۶. کاهش هزینه‌های تولید از طریق بازنگری در فرآیندها و فعالیت‌های تولیدی در بخش‌های مختلف با بهره‌گیری از تجارب جهانی؛ و مشارکت با پیشتازان صنعت جهان، در انتقال فناوری و فروش محصول به بازارهای خارجی.

ج - الزامات تحقق اهداف و سیاست‌ها

در راستای تحقق سیاست‌های مذکور، اتخاذ تمهیدات ذیل پیشنهاد می‌گردد:

۱. توسعه همکاری‌های اقتصادی بین تولیدکنندگان ایرانی و کشورهای منطقه و جهان.

۲. نهادسازی مالی، پولی و بیمه‌ای، و تضمین‌کننده فعالیت بنگاه‌های تولیدی در کشورهای همسایه به عنوان بستر فعالیت اقتصادی و با هدف کاهش آثار تحریم‌های اقتصادی.
۳. بازنگری در قوانین و مقررات مالی، پولی، سرمایه‌گذاری، کار، بیمه و تولید کشور، و کاستن از مقررات زاید در فضای کسب‌وکار.
۴. ارتقاء کارآمدی نظام اداری کشور با اصلاحات ساختاری، فرآیندی و کارکردی، و واگذاری اختیارات مدیریتی، مالکیتی و سرمایه‌گذاری به بنگاه‌های تولیدی کالا و خدمات در بخش‌های مختلف.
۵. گشودن فضای اقتصاد کلان و فراهم آوردن زیرساخت‌های ارتباطی، اطلاعاتی، حقوقی، علمی و فناوری مورد نیاز، با حمایت‌های سیاسی و قضایی از حقوق مالکیت.
۶. تقویت فضای رقابتی و انحصارزدایی از اقتصاد و تسهیل شرایط ورود به بازار و خروج از آن.
۷. استقرار نظام نوآوری و تولید علم و فناوری ملی و منطقه‌ای، و ایجاد شبکه‌های فنی، اجتماعی، اقتصادی و علمی در کشور به عنوان پشتوانه‌ی تولید دانش‌بنیان کالا و خدمات.
۸. تربیت افراد خلاق، نوآور، کارآفرین و توانمند، متناسب با نیازهای توسعه ملی و بازار کار، و هماهنگی بین تولید دانش‌بنیان و رشته‌های تحصیلی دانشگاهی و ایجاد فن‌بازارها برای تبادل و تعامل بین عرضه و تقاضای علم و فناوری.
۹. تقویت و توسعه فراگیر زیرساخت‌های فناوری اطلاعات و ارتباطات، و بهبود شاخص‌های الکترونیکی کشور و ارتقاء شاخص امنیت شبکه‌های ارتباطی و اطلاعات کشور، و فضاهای مجازی، جهت ایجاد و گسترش شبکه‌های تجاری.
۱۰. بسترسازی مناسب در روابط خارجی جهت تعامل سازنده و مؤثر در مناسبات اقتصادی، علمی، فناوری، تجاری و بازرگانی، و افزایش همکاری‌های مشترک علمی و اقتصادی با کشورهای دوست و غیرمتخاصم.
۱۱. حمایت از حقوق ایرانیان خارج از کشور و برنامه‌ریزی جهت استفاده از

ظرفیت‌های علمی، فنی و تولیدی آن‌ها، در راستای افزایش سهم ایران از بازار کالاها و خدمات در خارج از کشور.

۱۲. تقویت انجمن‌های علمی، فنی، بازرگانی، تجاری و نهادهای بخش غیردولتی در راستای دستیابی به فناوری برتر و تحرک نیروی کار در بنگاه‌های تولیدی و خدماتی، و دانشگاه و صنعت در داخل و خارج از کشور.

منابع و مأخذ:

مشروح مذاکرات و جلسات کمیته‌های تخصصی کمیسیون امور زیربنایی و تولیدی